

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Fonetický ústav
doc. Mgr. Radek Skarnitzl, Ph.D.

Posudek oponenta

na bakalářskou práci Marty Englmaierové

Percepce průběhů F0 v českých dvojslabičných slovech a v analogickém hudebním materiálu

Martina Englmaierová ve své bakalářské práci zkoumá vnímání melodických změn, zejména nejmenší vnímatelný rozdíl, a to v řečovém a hudebním materiálu.

V teoretické části se zabývá především vztahem mezi akustickými veličinami v melodické, dynamické, temporální i spektrální rovině a jejich odezvou ve vnímání; samostatný oddíl je věnován právě postřehnutelným rozdílům. Teoretická kapitola bakalářské práce je logicky strukturována a autorka vychází z adekvátně vysokého počtu odborných pramenů, překvapuje mě však, že se neseznámila z výbornou diplomovou prací Davida Lukeše, která ve Fonetickém ústavu vznikla před třemi lety a která se rovněž zabývá percepcí melodických a temporálních vztahů v řeči a hudbě; jeho výsledky by za zmínku rozhodně stály. Přestože je popis v teoretické kapitole kvalitní, vykazuje drobné nedostatky. Často se jedná o problémy formulační povahy. Místy jsou formulace poněkud neobratné, např. spojení „kolečka jsou dána mediány“ v popisku k obr. 2.5. Problematická je např. věta „Rytmus je v jazycích jako čeština nebo angličtina vnímán na základě kombinací prominentních a méně prominentních slabik“ (str. 22) – funguje to v některých jazycích jinak? Zmíním i dvě chyby související s citováním: v úvodu jsou několikrát u kapitoly ve sborníku citování editoři (Hardcastle, Laver a Gibbon) namísto autora kapitoly (Brian Moore); v seznamu referencí pak u mnoha časopiseckých článků chybí stránkové údaje. Plynulost čtení úvodní části také narušuje dost častý výskyt neúplných vět, např. na stranách 30–33. V oddílu 2.2 zaměřeném na nejmenší vnímatelné rozdíly je několik pasáží (konkrétně u trvání a spektra), které se JND netýkají a souvisejí spíš s obecnými percepčními mechanismy; na str. 33 je hodnota 80 dB chybně označena jako hlasitost.

V empirické části své bakalářské práce Martina Englmaierová nejprve představuje metodické pozadí, tedy přípravu a zadání percepčního testu, dále celkové a dílčí výsledky a diskusi. K metodickému popisu mám nejvíce výhrad, třebaže povětšinou drobných. Na samém začátku kapitoly je uvedena hypotéza výzkumu, avšak trochu příliš vágně, až daná formulace („práce vychází z předpokladu“) vlastně jako hypotéza ani nepůsobí. Na str. 37 autorka uvádí, že disyllaba byla vyextrahována „s ohledem na „měkké“ začátky a konce zvuků“. Co to znamená? Kdybych chtěl přípravu stimulů replikovat, nevěděl bych co dělat. V následující větě je zmíněno, že „ve stejném programu“ byla vygenerována křivka F0; vzhledem k blízkosti by se neznalý čtenář mohl domnívat, že stejným

programem je Audacity. Na str. 38 je uvedeno, že temporální změny byly arbitrárně stanoveny na 25 ms. Proč nebyla tato hodnota součástí pilotního testování? Vzhledem k výsledkům, podle nichž je 25ms změna prakticky nepostřehnutelná (což není překvapivé, pokud byla pauza vkládána převážně do okluze explozivních hlásek), by předchozí otestování bylo vhodnější. Na str. 40 postrádám informaci o pohlaví respondentů (a počtu žen a mužů). Z výsledků není zřejmé, jak byla testována významnost rozdílů. Vycházela autorka pouze z vizuálního porovnání konfidenčních intervalů? Obecně je však prezentace výsledků výzkumů pojata velmi dobře, je opět logicky strukturována a doplněna vhodnými grafickými prvky.

Rád bych Martinu Englmaierovou požádal, aby se u obhajoby kromě výše položených otázek vyjádřila i k rozdělení respondentů na skupinu hudebních a nehudebních podle hranice 7,25 bodů (str. 50). Jedná se o dvě alespoň trochu diskrétní skupiny, nebo je to spíš arbitrární dělení?

Závěrem konstatuji, že Martina Englmaierová ve své bakalářské práci realizovala výzkum, který byl náročný zejména z hlediska přípravy stimulů. Poslechový test zadala adekvátnímu počtu posluchačů (ačkoli nižšímu než plánovaným 24 podle zadání práce), jeho výsledky efektivně představila a v diskusi okomentovala. Bakalářská práce Martiny Englmaierové tak splňuje svým obsahem i rozsahem požadavky kladené na bakalářskou práci. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze dne 24. 8. 2017

.....
doc. Mgr. Radek Skarnitzl, Ph.D.
Fonetický ústav FF UK